

Інструкційна картка
до самостійного заняття №4

1 год.

Змістовий модуль 1.

Тема заняття 1.5. Економне ведення присадибного господарства. Використання відходів присадибного господарства. Дотримання вимог щодо охорони природного середовища.

Навчальна: розглянути та засвоїти матеріал по темі. З'ясувати як правильно спланувати використання відходів на присадибній ділянці? Розглянути найбільш раціональні способи безвідходної технології та найбільш доцільне господарювання. Навчитись оптимально використовувати відходи від господарювання на присадибній ділянці.

Розвиваюча: заохочувати студентів до вивчення дисципліни «Сімейно-побутова культура та домашня економіка». Розвивати логічність мислення, почуття відповідальності, впевненості. Розвивати якості спостережливості, уважності, самостійності, намагання принести користь родині та економічність ведення господарства на присадибній ділянці. Розвивати навички самостійної роботи з навчальним матеріалом.

Виховна: виховувати любов до сім'ї. Виховання охайності гуманності, краси, дисциплінованості. Виховання мотивів навчання, праці та економічного ведення господарства.

Тип заняття: Засвоєння нових знань.

Методи навчання: робота з підручником, самостійна робота з теоретичним матеріалом лекції. Робота в мережі Інтернет.

Література:

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. -К.:Вища освіта, 2004.-480с.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с.

Ресурси мережі Інтернет.

Методичні вказівки до вивчення теми. Вивчаючи матеріал теми зверніть увагу на більш доцільне використання відходів від присадибного господарювання. Особливо зверніть увагу на використання гілля, листя, бадилля, лушпиння. Що собою являє компост та як його приготувати?

Прочитайте: с.147-150. Навчального посібника С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка».

Теоретичний матеріал.

Ознайомтесь з матеріалом:

Економне ведення присадибного господарства. Господарюючи на присадибній ділянці, часто помічаєш, що в садочку збирається купа хмизу, особливо в період формування садових культур, а восени - кучугури листя.

На городі у великій кількості збирається бадилля, трава. Куди це все подіти ? Отже треба планувати використання відходів на присадибній ділянці.

Гілля. Зі стовбурів та скелетних гілок можна вирізати стільці і лавки. Середні за товщиною можна пристосувати для кілків під тин, як підставки для стіжків сіна. Завжди в саду потрібні підпори, гілочки для підв'язування квіток, ягідників, а на городі - для підв'язування овочевих культур. У великій пригоді будуть плетениці (секції тину різної довжини і висоти), їх можна використовувати для снігозатримування, обгороджування компостної купи, викласти ними тимчасові доріжки між вуликами, грядками овочевих рослин і суниць, захистити вулики від вітру. З них можна зробити настил під сіно або просушувати на них овочі перед зберіганням. А ще з плетеного тину можна побудувати альтанки і декоративний куточок для відпочинку, з тоненьких лозиночок можна виготовити невеличкі плетениці і підкладати їх під кущами суниць, щоб не гнили ягоди. Згодяться вони для спорудження невеликих терас на схилі. Якщо поставити плетениці заввишки 20-40см, а з південного боку посадити розсаду динь, кавунів, огірків та інших теплолюбних овочевих, то вони дадуть урожай на 10-15 днів раніше, кошики — необхідні в господарстві речі. Непридатні ні до чого гілки зв'язати в снопи завтовшки 10-15 см, можна покласти в дренажні канали для дренажу або в основу буртів для їх вентиляції та як теплоізоляційний матеріал. Отже, не слід поспішати викидати на смітник чи просто спалювати гілля.. З гілок можна виготовити безліч оригінальних і потрібних у господарстві речей. Спалюють гілки, уражені щитівкою, кліщами та іншими шкідниками та хворобами. Використовують їх і як паливо для опалення літніх кухонь та садиб. Попіл від гілля використовують як добриво для рослин. Коріння та корінці викорчуваних дерев використовують для декорування садиби і житла, виготовляючи з них різні речі.

Листя. У листі - енергія Сонця. Листя дає всьому живому життю, це воно, за образним висловом К. А. Тімірязєва, виготовляє сонячні консерви, вкладаючи енергію у все розмаїття рослинної продукції. Листя постачає людям і тваринам кисень. Але й після жовто-багряного буяння осені в листі ще багато енергії Сонця, тому й горить воно. Не палить листя, можна доцільніше використовувати закладену в ньому енергію. Слід зібрати з плетених щитів загорожу і в період масового листопаду, бажано в суху погоду, складати туди листя, не трамбуючи. Його можна згодувати кролям, використовувати як підстилку для тварин. Перед настанням постійних морозів ним можна вкрити вигоночні посіви шавлю, цибулі, часнику, петрушки, а також усі багаторічні овочеві рослини та суниці. Навесні листя є найекономнішим та найдоступнішим біопаливом для обігрівання парників. Стане в пригоді листя і як мульчувальний матеріал - шар завтовшки 10-15 см збереже вологу на пристовбурних крупах, на ділянках розсадних овочів.

Коли висадити або висіяти овочеві культури в шар листя, то на перший погляд не зовсім охайні грядки дадуть високий урожай. І остання служба цього дива природи: після використання в різних справах, закладена в компости купа листя стане чудовим енергетичним джерелом у вигляді органічного добрива. *Бадилля* овочевих культур, якщо воно не вражене хворобами, слід покласти в компостну купу. Крім того, відвари картоплиння, стебел, листя помідорів можна використовувати для боротьби зі шкідниками. Бадилля також стане в пригоді при снігозатриманні, а зібране після цього навесні використовується в димових купках для боротьби з приморозками. Також потрібне як мульча або біопаливо. *Лушпиння* цибулі і часнику - випробуваний засіб для боротьби з шкідниками та хворобами.

Попіл, крім того, що це чудове фосфорно-калійне добриво, є матеріалом багатопланового призначення. Ним можна обробити рослини для боротьби з попелицями, мідяницями (300 г розмішати в 5 л т гарячої води, до якої додати 5 л мильної води, зібраної після господарського використання; при ураженні розсади чорною ніжкою (перетяжки корінців розсади над поверхнею ґрунту). Знешкоджує він також грибну цвіль у парниках, поліпшує кислий ґрунт. Організуючи присадибне тваринницьке господарство, слід пам'ятати, що саме сільськогосподарські тварини є серйозним забруднювачем навколишнього природного середовища. При їхньому утриманні утворюється значна кількість відходів.

Компости з побутових відходів, сміття виготовляють, укладаючи його в траншею завглибшки 0,8 м і завширшки 3 м, шаром на 1 м вище від поверхні ґрунту. Тривалість компостування - 1 рік. Поживність цих компостів вдвічі більша, ніж гною. Найчастіше на присадибних ділянках утворюють змішані компости, а саме: гній, гноївку, сміття, соломку та інше. Отже слід подбати про те, щоб усе, що створене природою, не викидалось, не засмічувало навколишнє середовище.

Запитання для самоперевірки і самоконтролю:

1. Чому, на вашу думку, домашнє господарство слід вести економно?
2. Обговоріть, яку шкоду може принести навколишньому середовищу безгосподарність людей?
3. Як ви розумієте поняття "безвідходна технологія домашнього господарства"? Чи використовує її ваша сім'я?
4. Як правильно використовувати відходи домашнього господарства в різних цілях. Як застосувати компости для підживлення рослин?
5. Знайдіть самотійно ефективні способи використання відходів домашнього господарства.